

Kuva: Anne Raunio

Luonnehdinta

Dyynit syntyvät tuulen liikuttaessa ja kasatessa hiekkaa, ja ne muodostavat merenrannoille yleensä useista dyynityypeistä koostuvia kehityssarjoja. Kiinteät, ruohokasvillisuuden peittämät dyynit on kehityssarjassa 'liikkuvia rantakauradyynejä' seuraava dyynityyppi, joka sijoittuu yleensä korkeiden dyynivallien taakse loivasti kumpuilevaan maastoon.

Dyynityyppiä kutsutaan myös harmaiksi dyyneiksi, koska sammat ja jäkälät antavat pohjakerrokselle harmaan sävyn, eikä paljasta hiekkaa ole niin paljon kuin kehityssarjan varhaisemmissa vaiheissa. Harmailla dyyneillä kasvaa heiniä ja ruohoja, mm. metsälauhaa, sarjakeltanoa, ahosuolaheinää ja rantavehettä. Kasvillisuus voi kuitenkin vaihdella, ja karuimmilla paikoilla valtalajina on usein hietikkotierasammal, rehevimmillä paikoilla taas merinätkelmä.

Kiinteiden, ruohokasvillisuuden peittämien dyynien luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat kasvillisuuden kulumattomuus (sammalia ja jäkälä on runsaasti, ei laajoja paljaan hiekan pintoja) sekä puiden ja pensaiden vähäisyys. Esiintymän arvoa nostaa, jos luontotyyppi on osa luontaista dyynien kehityssarjaa.

Levinneisyys

Kiinteitä, ruohokasvillisuuden peittämiä dyynejä on paikoittain Suomen rannikolla, pääasiassa laajoilla rannikkodyynialueilla mm. Hailuodossa, Kalajoella, Kokkolan Vattajalla, Uudessakaarlepyyssä, Porin Yyterissä ja Hankoniemellä. Pienempiä, yksittäisiä esiintymiä on myös mm. itäisellä Suomenlahdella, jossa kokonaisia dyynien kehityssarjoja ei ole.

Nykytila ja uhkatekijät

Kiinteiden, ruohokasvillisuuden peittämien dyynien pinta-ala on vähentynyt, koska avoimet dyynimme ovat kiihtyvää vauhtia metsittyneet yleisen rehevöitymiskehityksen myötä. Toisaalta tämä dyynityyppi on kulumisherkkä, ja varsinkin uimaranta-alueilla laajat harmaan dyynin alueet ovat muuttuneet kokonaan kasvittomiksi hiekkakentiksi. Myös rakentaminen on paikoin hävittänyt dyynejä.

Metsittyminen ja kuluminen säilyvät myös tulevaisuuden uhkina, mutta rakentaminen suoraan dyynien päälle on loppunut, koska vähäpuustoiset dyynit on luonnonsuojelulailta suojeltava luontotyyppi. Uusia tulevaisuuden uhkia ovat ilmastonmuutoksen liittyvä merenpinnan nousu sekä tuuliolosuhteiden muutokset, jotka voivat vaikuttaa dyynejä synnyttäviin ja ylläpitäviin luonnon prosesseihin. Uusi uhka on myös hiekkaisilla rannoilla nopeasti leviävä vieraslaji kurturuusu, joka tukahduttaa rantojen alkuperäistä kasvillisuutta.